Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000125

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-01-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №27 від 02.02.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Улько Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Ulko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 05 Соціальні та поведінкові науки

Дата захисту: 16-01-2026

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11423

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.51

Тема дисертації:

1. Психокорекція емоційних травм у дорослих

2. Psychocorrection of emotional traumas in adults

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена теоретико-експериментальному дослідженню психокорекції емоційних травм у дорослих. Проведено теоретичний аналіз наукових джерел щодо розуміння проблеми чинників виникнення, особливостей протікання та психокорекційної діяльності психолога з емоційною травмою дорослих. Розкрито поняття «психотравма», «емоційна травма» та здійснено конкретизацію психологічного змісту поняття «психокорекція емоційних травм у дорослих» в контексті системних (інтегративних) теоретичних досліджень і психологічних практик щодо психологічної корекційної роботи, зокрема в рамках психодинамічного напрямку. Зроблено акцент на тому, що психотравма зачіпає поведінковий, емоційний та когнітивний компоненти функціонування дорослої особистості, де мова йде про втрати та руйнування особистісної стабільності в кількох напрямках: когнітивному розриві – нерозумінні й нездатності дати адекватну оцінку тому, що відбувається; особистісному розриві – неможливості усвідомлено сприйняти і

зрозуміти свій фізичний стан, свої «нові емоції»; функціональному розриві – нездатності повноцінно виконувати соціальні та міжособистісні ролі; просторовому та соціальному розриві – зміні місця проживання й, відповідно, порушенні адаптації чи втраті соціальних зв'язків, передусім, це стосується вимушених переселенців, біженців, які виїхали за кордон); часовому розриві – «поділ» людиною свого життя на «до і після» кризової події, що спричинила емоційну травматизацію. На підставі теоретичного аналізу сформульовано визначення «емоційної травматизації» як негативного особистісного утворення, яке включає переживання невідповідності між загрозливими чинниками кризової ситуації, що супроводжується різноманітними втратами, які спричиняють її виникнення, індивідуальні особливості прояву та можливості подолання. Емоційна травматизація супроводжується інтенсивним страхом, гострим відчуттям безпорадності і втрати контролю, когнітивними й поведінковими змінами та змінами у способах регуляції афектів, що, може спричинити тривалі фізичні, психічні та особистісні розлади. У цьому контексті, емоційна психотравма розглядається як кризова ситуація, подія, яка сприймається як загроза існуванню особистості, порушує її нормальну життєдіяльність та стає травматичною подією, тобто емоційним потрясінням, переживанням, яке набуває для особистості виняткового значення. Наголошується, що те як особистість переживає й долає цю ситуація і подію, залежить від багатьох чинників, в тому числі від наявності в особистості зовнішніх та внутрішніх ресурсів (соціальних, психологічних, духовних, фізичних), стратегій подолання, а також необхідного психологічного супроводу. Тому, травма (за наявності певних умов – резильєнтність, психоедукація, психокорекція) може сприяти й особистісному зростанню, оскільки успішне подолання психологічних, соціальних чи фізичних труднощів дає особистості ресурс для асиміляції травмуючої події та можливості подальшого розвитку в позитивному напрямі. На основі теоретичного аналізу виділено основні характеристики емоційної травми: контекстуальність – події стають травматичними, якщо особистість не може самостійно знайти усвідомлений контекст емоційного розуміння (дискретність когнітивного та афективного компонентів Я- концепції дорослої особистості), в якому їх можна інтегрувати; екзистенціальність – емоційна травма руйнує відчуття безпеки особистості й занурює її в хаотичну реальність. Буття, в якому вона зіштовхується з кінечністю власного життя та життя близьких, актуалізованих в Україні військовими діями; темпоральність – вплив травми на суб'єктивне переживання часу особистістю, де травматичне минуле маніфестує себе в теперішньому і негативно впливає на майбутнє; почуття відчуженості від інших, що порушує адаптивні процеси та супроводжується соціальною дезадаптацією й дезінтеграцією та негативно впливає на поточну й майбутню життєдіяльність та самореалізацію особистості. До чинників емоційної травматизації можна віднести цілий ряд негативних подій в житті людини, однак, до психологічної травми, швидше за все, призведуть події, які: сталися несподівано й неочікувано. Зокрема ті, що змусили людину відчувати себе безсилою перед обличчям майбутніх подій; траплялися неодноразово; здійснювалися з навмисною жорстокістю; відбулися в дитинстві, оскільки ті хто вже піддавався насильству в минулому, мають більш вразливу психіку. Зазначається, що коли й саму емоційну травму розглядати як чинник, який змінює структуру часу, руйнує розуміння людиною її буття, то це може зруйнувати й відчуття єдиної самості людини. Це може призводити вже в рамках «клініки» до дисоціації і множинності персон «Я».

2. The dissertation is devoted to the theoretical and experimental study of psychocorrection of emotional traumas in adults. A theoretical analysis of scientific sources was conducted to understand the problem of the factors of occurrence, features of the course, and psychocorrectional activity of a psychologist with emotional trauma in adults. The concepts of "psychotrauma" and "emotional trauma" were revealed, and the psychological content of the concept of "psychocorrection of emotional traumas in adults" was specified in the context of systemic (integrative) theoretical research and psychological practices regarding psychological correction work, in particular within the framework of the psychodynamic direction. Emphasis is placed on the fact that psychotrauma affects the behavioral, emotional, and cognitive components of the functioning of an adult personality, where we are talking about the loss and destruction of personal stability in several directions: cognitive gap - misunderstanding and inability to adequately assess what is happening; personal gap - inability to consciously perceive and understand one's physical condition, one's "new emotions"; functional gap - inability to

fully fulfill social and interpersonal roles; spatial and social gap - change of place of residence and, accordingly, disruption of adaptation or loss of social ties, primarily this concerns internally displaced persons, refugees who have gone abroad); temporal gap - "division" by a person of his life into "before and after" a crisis event that caused emotional trauma. Based on theoretical analysis, a definition of "emotional traumatization" has been formulated as a negative personal formation, which includes the experience of a discrepancy between the threatening factors of a crisis situation, which is accompanied by various losses that cause its occurrence, individual characteristics of manifestation, and the possibility of overcoming. Emotional traumatization is accompanied by intense fear, an acute feeling of helplessness and loss of control, cognitive and behavioral changes and changes in the ways of regulating affects, which can cause long-term physical, mental and personal disorders. In this context, emotional trauma is considered a crisis situation, an event that is perceived as a threat to the existence of the individual, disrupts his normal life, and becomes a traumatic event, that is, an emotional shock, an experience that acquires exceptional significance for the individual. It is emphasized that how a person experiences and overcomes this situation and event depends on many factors, including the presence of external and internal resources (social, psychological, spiritual, physical), coping strategies, as well as the necessary psychological support. Therefore, trauma (if certain conditions are present - resilience, psychoeducation, psychocorrection) can also contribute to personal growth, since successful overcoming of psychological, social or physical difficulties gives the individual a resource for assimilation of the traumatic event and the possibility of further development in a positive direction. Based on theoretical analysis, the main characteristics of emotional trauma are highlighted: contextuality - events become traumatic if the individual cannot independently find a conscious context of emotional understanding (discreteness of the cognitive and affective components of the self-concept of an adult personality), in which they can be integrated; existentiality - emotional trauma destroys the individual's sense of security and immerses him in a chaotic reality. The existence in which she encounters the finality of one's own life and the lives of loved ones, actualized in Ukraine by military actions; temporality - the impact of trauma on the subjective experience of time by a person, where the traumatic past manifests itself in the present and negatively affects the future; a feeling of alienation from others, which disrupts adaptive processes and is accompanied by social maladjustment and disintegration and negatively affects the current and future life activities and selfrealization of the individual. The factors of emotional traumatization include several negative events in a person's life; however, events that occurred unexpectedly and unexpectedly. In particular, those that made a person feel powerless in the face of future events; occurred repeatedly; were carried out with deliberate cruelty; occurred in childhood, since those who have already been subjected to violence in the past have a more vulnerable psyche. It is noted that if the emotional trauma itself is considered as a factor that changes the structure of time, destroys a person's understanding of his existence, then this can destroy the feeling of a single person's self. This can lead even within the framework of the "clinic" to dissociation and the plurality of "I" persons.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Улько Н.М. Психоедукація як чинник соціально-психологічної реабілітації. Соціально-професійна мобільність в умовах сучасної освіти [Текст]: матеріали міжнародної конференції. Київ, 5 грудня 2016 р. / за заг. ред. А. О. Ярошенко / КНПУ імені М. П. Драгоманова. Київ, 2016. С. 15-18.https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12701/Socialnoprofesiyna%

20mobilnist.pdf?sequence=1

- 2. Улько Н.М. Психотравма як стимул для розвитку особистості. Генеза буття особистості: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 20 грудня 2016 р. / Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агенство». 2017. С. 120- 121. http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/konfere-02.03_1481981174.pdf
- 3. Ставицька С.О., Ставицький Г.А., Улько Н.М. Психологічні проблеми реабілітації учасників АТО. Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали II Міжнародної науково- практичної конференції. Київ, 10–11 лютого 2017 р. / КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2017. С. 161–167.
- 4. Улько Н.М. Внутрішні ресурси людини як один із чинників подолання кризових ситуацій. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: психотехнології особистісних змін: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. Суми, 16-17 лютого 2017 р. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. 232 с. [Електронна версія] http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nchnpu_012_2020_11_12
- 5. Улько Н.М. Віднайдення сенсу життя та здійснення вчинку як спосіб подолання емоційних травм. Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості: матеріали Всеукраїнської (із міжнародною участю) науково-практичної конференції. Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С.135-137. https://scholar.google.com.ua/citations?user=sNPenRkAAAAJ&hl=uk
- 6. Ставицька С.О., Улько Н.М. Психотерапевтична допомога особистості у кризово-травматичних життєвих ситуаціях. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: матеріали IV Міжнародної науково- практичної конференції. Суми, 22-23 лютого 2018 р. / Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. С. 297-299.
- 7. Улько Н. М. Втрати як наслідок емоційної травматизації особистості. Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства: матеріали III науково-практичної конференції з міжнародною участю. Київ, 18-19 травня 2018 р. / НПУ імені М. П. Драгоманова / за ред. д.п.н., проф. С.О. Ставицької, к.п.н., доц. Т.В. Бушуєвої. Київ, 2018. С. 151–155. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19578/METODY%20I%20TEKhNOLOHIYi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 8. Улько Н.М. Психологічна допомога особистості в умовах життєвих втрат. Психологія людини: свідомість і реальність: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Ніжин, 30–31 жовтня 2018 р. / за ред. М. В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 266-268. http://www.ndu.edu.ua/storage/2018/psuh_svid_real
- 9. Ставицька С.О., Ставицький Г.А., Улько Н.М. Психологічна травматизація особистості в ситуації життєвих втрат. Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 5-6 квітня 2019 р. / КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2019. С. 201-203.
- 10. Ставицька С.О., Улько Н.М. Психологічні основи роботи з психотравмою в дорослому віці. Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості: матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції. Херсон, 26-27 вересня 2019 р. / ред. колегія: О.Є. Блинова, Н.І. Тавровецька. Херсон: ФОП Вишемирський В. С., 2019. С.305- 307.
- 11. Улько Н. М. Усвідомлення особистого вкладу клієнтом як чинник ефективності психокорекційної роботи. Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства: матеріали IV науково-практичної конференції з міжнародною участю. Київ, 21 травня 2020 р. / НПУ імені М. П. Драгоманова / за ред. д.п.н., проф. С.О. Ставицької, к.п.н., доц. Д.Д. Отич, к.п.н., доц. А.Ф. Федоренко. Київ, 2020. С. 220–224. [Электронный ресурс] Режим доступу:

https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/30096/Metody%20I%20Tekhnolohii_zahalnoi_sotsialnoi_psykholohii.pdf;jsessionid=CFA2AE7538C2963D4839BA548C19039B?sequence=1

- 12. Улько Н. М. Психотехнології профілактики емоційної травматизації особистості в екстремальних умовах. Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: матеріали XII Міжнародної науково- практичної конференції. Київ, 15-16 квітня 2021 р./ Національний Авіаційний Університет, Київ, 2021.
- 13. Уварова С. Г., Бойченко Н. Г., Гришкан С. О., Улько Н. М. (2016) Психологічна допомога в кризових ситуаціях. Київ: ПВНЗ МІГП, 2016. 248 с. Психологічна допомога в кризових ситуаціях МІГП
- 14. Улько Н. М. Організація соціально-психологічної підтримки дорослих у межах заходів Державного стандарту соціальної адаптації. //Практичне керівництво для ефективної організації та реалізації заходів із неформальної освіти та активного довголіття. Посібник створений за результатами впровадження проєктної ініціативи «Розбудова інституційної спроможності послуги «Університет третього віку» на рівні територіальних громад в умовах змін законодавства і стандарту соціальної адаптації» ГО «Ліга 16 соціальних працівників України» за сприяння Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні в межах Програми із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Уряду Канади. Авторський колектив Левкіна Г., Конончук А., Миколюк Н., Руденко Б., Улько Н.;//за ред.к.п.н. Толстоухова С, Винниченко Н. Київ, 2024. [Электронный ресурс]ю Режим доступу: www.lswu.org/_files/ugd/739c89_3fe53c5c14ed45b296b455846a7c04f4.pdf
- 15. Улько Н. М. Практичні поради фахівцям, які надають послугу соціальної адаптації у рамках психосоціальної підтримки з додатками. // Практичний посібник для надавачів соціальних послуг територіальних громад «Практичні поради щодо впровадження системи соціальної адаптації у територіальній громаді» підготовлене за сприяння Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні та фінансової підтримки Європейського Союзу, наданої в межах проєкту «EU4Recovery — Розширення можливостей громад в Україні». //Авторський колектив: Виниченко Н., к.п.н. Толстоухова С., PhD Галайдюк В., Левкіна Г., Сергієнко І., Стефанова О., Улько Н., Тимочко С. Київ, 2024.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ставицька Світлана Олексіївна

2. Svitlana O. Stavytska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0800-0876

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Код за ЄДРПОУ: 02070884

Місцезнаходження: просп. Берестейський (Перемоги), Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Титаренко Тетяна Михайлівна
2. Tetiana M. Tytarenko

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8522-0894

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21600715

Місцезнаходження: вул. Андріївська, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Комар Таїсія Василівна
2. Taisiia V. Komar

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8957-0971

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Омельченко Яніна Миколаївна

2. Yanina M. Omelchenko

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3012-2258

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141213

Місцезнаходження: вул. Паньківська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федоренко Алла Федорівна

2. Alla F. Fedorenko

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8180-4494

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=5tIyCOwAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради — Попелюшко Роман Павлович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні — Попелюшко Роман Павлович

Відповідальний за підготовку облікових документів — Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна